

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-101

M.A. (Part I) (I Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Core Paper 1 - History and Its Theory

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

- N.B. :-** (i) *All* questions are compulsory.
(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Discuss the various definitions of History.
 - (2) What are the main features of Greco-Roman History ? Examine with special reference to Tacitos.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Examine the Ancient Indian idea of History. Give examples.
 - (2) Explain the nature of the impact of the Enlightenment on the writing of History.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (1) State the contribution of the Scientific School of History Writing.
 - (2) Explain the views of Karl Marx on History.
 - (3) What is Structuralism ? Discuss.
 - (4) Examine the impact of the Post-Modernism on History.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Relation between History and Geography
- (2) Itihasa Purana Tradition
- (3) St. Augustine
- (4) Ibn Khaldun
- (5) Romanticism
- (6) Post-structuralism.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांचे गुण समान आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (1) इतिहासाच्या विविध व्याख्यांची चर्चा करा.
- (2) ग्रीकरोमन इतिहास परंपरेची मुख्य वैशिष्ट्ये कोणती ? टासिटसच्या विशेष संदर्भासह परीक्षण करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एक** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (1) प्राचीन भारतीय इतिहासाच्या संकल्पनेचे परीक्षण करा. उदाहरणे द्या.
- (2) इतिहासलेखनावरील प्रबोधनातील विचारांच्या प्रभावाच्या स्वरूप स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दात लिहा : [20]

- (1) विज्ञाननिष्ठ इतिहासलेखन प्रवाहाचे योगदान विशद करा.
- (2) कार्ल मार्क्स यांचे इतिहासाविषयी मते स्पष्ट करा.
- (3) संरचनावाद म्हणजे काय ? चर्चा करा.
- (4) इतिहासावरील उत्तर-आधुनिकवादाच्या प्रभावाचे परीक्षण करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]
- (1) इतिहास व भुगोल मधील संबंध
 - (2) इतिहास पुराण परंपरा
 - (3) संत ऑगस्तीन
 - (4) इब्न खालदून
 - (5) स्वच्छन्दतावाद
 - (6) उत्तर-संरचनावाद.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-102

M.A. (Part I) (Semester I) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Compulsory Paper-II

(Evolution of Ideas and Institutions in Ancient India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.
(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Examine the literary sources of Ancient India.
 - (2) Discuss the social and economic factors for the rise of Buddhism and Jainism.

2. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Explain the nature of caste based society in post-Vedic period.
 - (2) What was the nature of State and Kingship under the Guptas ?

3. Attempt any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (1) Examine the main features of Paleolithic culture in India.
 - (2) What was the nature of Kingship under the Mauryas ?
 - (3) Describe the process of urbanization in South India.
 - (4) Explain the nature of Satavahanas Polity.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Causes for the decline of Indus Civilization
- (2) The Ashokan Rock Edicts
- (3) Ganarajya
- (4) Sabha and Samiti
- (5) Indo-Roman Trade
- (6) Numismatic sources of the Gupta Period.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांचे गुण समान आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (1) प्राचीन भारताच्या इतिहासाच्या वाङ्मयीन साधनांचे परीक्षण करा.
- (2) बौद्ध आणि जैन धर्माच्या उदयासाठी कारणीभूत असणाऱ्या सामाजिक आणि आर्थिक कारणांची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (1) उत्तर-वैदिक काळातील जाती आधारीत समाज रचनेचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (2) गुप्तकालीन राज्य आणि राजपदाचे स्वरूप कसे होते ?

3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दात लिहा : [20]

- (1) भारतातील पुराश्मयुगीन संस्कृतीच्या वैशिष्ट्यांचे परीक्षण करा.
- (2) मौर्यकालीन राजपदाचे स्वरूप काय होते ?
- (3) दक्षिण भारतातील नागरिकीकरणाच्या प्रक्रियेचे वर्णन करा.
- (4) सातवाहनांच्या राज्यव्यवस्थेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]
- (1) सिंधू संस्कृतीच्या ऱ्हासाची कारणे
 - (2) अशोकाचे शिलालेख
 - (3) गणराज्य
 - (4) सभा आणि समिती
 - (5) भारत-रोम व्यापार
 - (6) गुप्तकालीन नाणी एक साधन.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-103

M.A. (Part I) (I Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Core Paper-III

(Maratha Polity)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.
(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Define the term 'Maratha Polity' and explain its nature.
 - (2) State the importance of foreign sources useful for the study of Maratha History.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Evaluate the salient features of the Judicial System under the Marathas.
 - (2) Give an account of the income sources of the Maratha State.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (1) Explain the nature of Military administration under the Marathas.
 - (2) Explain the caste system under the Marathas.
 - (3) What were the major areas of expenditure of the Maratha State ?
 - (4) Discuss the various types of fairs held in the Maratha Period.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Sabhasad Bakhar
- (2) Gota Sabha
- (3) Balutedar
- (4) Duties of Hawaldar in Fort Administration
- (5) Infantry
- (6) Kotwal under Peshwas.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (1) 'मराठा राज्यव्यवस्था' या संज्ञेची व्याख्या करा व त्याच्या स्वरूपाचे स्पष्टीकरण द्या.
- (2) मराठ्यांच्या इतिहास अभ्यासासाठी उपयुक्त असलेल्या परकीय साधनाचे महत्त्व सांगा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (1) मराठेकालीन न्यायव्यवस्थेच्या ठळक वैशिष्ट्यांचे मुल्यमापन करा.
- (2) मराठा राज्याच्या उत्पन्नाचा आढावा घ्या.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दात लिहा : [20]

- (1) मराठेकालीन लष्करी प्रशासनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (2) मराठा राज्यातील जातीव्यवस्था स्पष्ट करा.
- (3) मराठा राज्याच्या खर्चाच्या मुख्य बाबी कोणत्या होत्या ?
- (4) मराठा कालखंडात होणाऱ्या अनेक प्रकारच्या जत्राविषयी चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांवर प्रत्येकी 100 शब्दात उत्तर लिहा : [20]

- (1) सभासद बखर
- (2) गौतसभा
- (3) बलुतेदार
- (4) किल्ले प्रशासनामधील हवालदाराची कामे
- (5) पायदळ
- (6) पेशवेकालीन कोतवाल.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5405]-104

M.A. (Part I) (Semester I) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Optional Paper I

(Cultural History of Maharashtra)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*
(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Explain the term culture and its features.
 - (2) Explain the physical and geographical features of Maharashtra.
2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Explain the philosophy and teaching of the Varkari Cult.
 - (2) Explain the contribution of Panditi Literature in development of culture of Maharashtra.
3. Attempt any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (1) Explain the teaching of Mahanubhav Cult.
 - (2) State the nature and importance of Shahiri literature.
 - (3) Explain the impact of Islamic culture on Marathi people and literature.
 - (4) State the salient features of fort architecture in Maharashtra.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Concept of 'Maharashtra Dharma'
- (2) Teaching of Datt Cult
- (3) Sabhasad Bakhar
- (4) Verse of Tukaram
- (5) Wall painting of Maratha Period
- (6) Fine arts in Maharashtra

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) संस्कृतीची व्याख्या करून तिची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (2) महाराष्ट्राची प्राकृतिक व भौगोलिक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) वारकरी संप्रदायाचे तत्वज्ञान व शिकवण स्पष्ट करा.
- (2) महाराष्ट्राच्या सांस्कृतिक विकासातील पंडिती साहित्याचे योगदान स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) महानुभव पंथाची शिकवण स्पष्ट करा.
- (2) शाहिरी वाङ्मयाचे स्वरूप व महत्व सांगा.
- (3) इस्लामी संस्कृतीचा मराठी लोक व साहित्यावरील प्रभाव स्पष्ट करा.
- (4) महाराष्ट्रातील किल्ले स्थापत्याची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) 'महाराष्ट्रधर्म' संकल्पना
- (2) दत्त संप्रदायाची शिकवण
- (3) सभासद बखर
- (4) तुकारामाचे अभंग
- (5) मराठेकालीन भिक्तीचित्रे
- (6) महाराष्ट्रातील ललीत कला.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-105

M.A. (Part I) (I Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Optional Paper 2

(Social Background of Dalit Movement in Maharashtra)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.
(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Examine the factors that led to the emergence and growth of caste system.
 - (2) How did the Jain and Buddhist philosophies help to create social equality ?

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) State the contribution of Marathi saints in the context of social equality.
 - (2) Highlight the contribution of Mahatma Jyotiba Phule in solving the problems of Dalits.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (1) Explain the teaching and philosophy of Sufi Cult.
 - (2) Give an account of the contribution of Gopal Baba Walangkar in Dalit Movement.
 - (3) Explain the work of Brahma Samaj in social reform movement.
 - (4) Discuss the work of Kisan Faguji Bansode in Dalit Movement.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Dalit Consciousness
- (2) Nature of Bhakti Movement
- (3) Ramakrishna Mission
- (4) Saint Janabai
- (5) Saint Chokhamela
- (6) Shivram Janba Kamble.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) जाती व्यवस्थेच्या उदय व विकासास कारणीभूत ठरलेल्या घटकांचे परीक्षण करा.
- (2) सामाजिक समता निर्माण करण्यात जैन व बौद्ध तत्वज्ञान कसे कारणीभूत ठरले ?

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) सामाजिक समतेच्या संदर्भात मराठी संतांचे योगदान सांगा.
- (2) दलितांच्या समस्या सोडविण्यामध्ये महात्मा ज्योतिबा फुले यांच्या योगदानावर प्रकाश टाका.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) सूफी संप्रदायाचे तत्वज्ञान व शिकवण स्पष्ट करा.
- (2) गोपाळबाबा वलंगकर यांच्या दलित चळवळीतील योगदानाचा आढावा घ्या.
- (3) समाज सुधारणा चळवळीतील ब्राह्मो समाजाचे कार्य स्पष्ट करा.
- (4) किसन फागूजी बनसोडे यांच्या दलित चळवळीतील कार्याची चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) दलित जाणीव
- (2) भक्ती चळवळीचे स्वरूप
- (3) रामकृष्ण मिशन
- (4) संत जनाबाई
- (5) संत चोखामेळा
- (6) शिवराम जानबा कांबळे.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-106

M.A. (Part I) (I Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

(Optional Paper IV)

(History and Philosophy of Science and Technology)

(Development in the West)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.
(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Give an account of the irrigation techniques and textile technology in Medieval India.
 - (2) State the contribution of Jawaharlal Nehru to the development of Science in Modern India.

2. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Explain the theory of Darwinism.
 - (2) Explain the contribution of Aryabhata and Varahmihir to Astronomy.

3. Attempt any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (1) Assess the contribution of Medieval India in the field of Architecture.
 - (2) State the progress in Medieval Science in Ancient India.
 - (3) Describe the development of Science and Technology in the Greece and Rome Civilization.
 - (4) Give the nature and importance of the Renaissance Science.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Write a note on hygiene in Indus Civilization
- (2) Bhaskaracharya
- (3) Petroleum products
- (4) The meaning of Modern Science
- (5) Nature Study
- (6) Agricultural technology in Medieval India.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]
 - (1) मध्ययुगीन भारतातील जलसिंचन तंत्र व वस्त्रोद्योग तंत्रज्ञानाचा आढावा द्या.
 - (2) आधुनिक भारताच्या वैज्ञानिक प्रगतीमध्ये जवाहरलाल नेहरू यांनी दिलेले योगदान स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]
 - (1) डार्विनिझम (उत्क्रांतीवाद) सिद्धांत स्पष्ट करा.
 - (2) आर्यभट्ट व वराहमिहिर यांच्या खगोलशास्त्रातील योगदानाचे मुल्यमापन करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दात लिहा : [20]
 - (1) मध्ययुगीन भारतातील वास्तुशास्त्राच्या योगदानाचा आढावा द्या.
 - (2) प्राचीन भारतात वैद्यकशास्त्राच्या क्षेत्रात झालेला विकास स्पष्ट करा.
 - (3) ग्रीक आणि रोम संस्कृतीतील विज्ञान आणि तंत्रज्ञानातील विकासाचे वर्णन करा.
 - (4) विज्ञान प्रबोधनाचे स्वरूप आणि महत्त्व स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दात टिपा लिहा : [20]
- (1) सिंधू संस्कृतीतील आरोग्य यावर टीप लिहा
 - (2) भास्कराचार्य
 - (3) पेट्रोलियम पदार्थ
 - (4) आधुनिक विज्ञान याचा अर्थ
 - (5) निसर्ग अभ्यास
 - (6) मध्ययुगीन भारतातील शेतीविषयक तंत्रज्ञान.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-107

M.A. (Part I) (Semester I) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Optional Paper 4

USA : From Isolation to Hegemony (1865-1989)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.
(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Review in brief the United States foreign policy before 1900.
 - (2) Explain the role of the United States at the Paris Peace Conference.

2. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Analyse the nature of US foreign policy in the Inter war period.
 - (2) What was the Cold War ? State the ideological aspect of this conflict.

3. Attempt any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (1) Examine President Theodore Roosevelt's Far Eastern Policy.
 - (2) Discuss President Woodrow Wilson's South American Policy.
 - (3) Assess the role of the United States in the Manchurian Crisis.
 - (4) What is NATO ? Explain its structure and working.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Monroe Doctrine
- (2) Spanish-American War
- (3) Great Depression
- (4) Neutrality Acts
- (5) Marshall Plan
- (6) Rio Pact.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांचे गुण समान आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (1) सन् 1900 पूर्व अमेरिकेच्या परराष्ट्रीय धोरणाचा थोडक्यात आढावा घ्या.
- (2) पॅरिस शान्तता परिषदेतील अमेरिकेच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (1) दोन महायुद्धांच्या मधल्या कालातील अमेरिकेच्या परराष्ट्रीय धोरणाच्या स्वरूपाचे टिकात्मक परीक्षण करा.
- (2) शीत युद्ध म्हणजे काय ? ह्या संघर्षाचे वैचारिक घटक विशद करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दात लिहा : [20]

- (1) राष्ट्र अध्यक्ष थिओडोर रूजवेल्ट यांच्या अती पूर्व धोरणाचे परीक्षण करा.
- (2) राष्ट्र अध्यक्ष वुड्रो विलसन यांचे दक्षिण अमेरिका धोरणाची चर्चा करा.
- (3) मँचूरिया पेच प्रसंगातील अमेरिकेच्या भूमिकेचे मूल्यमापन करा.
- (4) नाटो म्हणजे काय ? याची रचना व कार्ये स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]

- (1) मनरो सिद्धान्त
- (2) स्पेन-अमेरिका युद्ध
- (3) जागतिक महामंदी
- (4) अलिप्ततेचे कायदे
- (5) मार्शल योजना
- (6) रिओ करार.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-201

M.A. (Part I) (Semester II) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Core Paper 4 : History and its Practice

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

- N.B. :—** (i) *All* questions are compulsory.
(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Explain the distinguishing features of historical research.
 - (2) Discuss the main features of Preliminary Operations in research.

2. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Explain the process of verifying the authenticity of a document.
 - (2) Discuss the views of the Imperialist school of history writing.

3. Attempt any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (1) Discuss the types of grouping of facts.
 - (2) Explain the importance of generalization in research.
 - (3) Examine the contribution of the Nationalist School of history writing.
 - (4) Discuss the main features of the Subaltern School in History.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Exposition
- (2) Bibliography
- (3) D.D. Kosambi
- (4) R.S. Sharma
- (5) Itihasa Purana Tradition
- (6) Folklore as a source.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांचे गुण समान आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (1) इतिहास संशोधनातील वैशिष्टपूर्ण घटक विशद करा.
- (2) संशोधनातील प्राथमिक प्रक्रियेचा मुख्य वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (1) कागदपत्रांची विश्वासाहता तपासण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- (2) साम्राज्यवादी इतिहास लेखन प्रवाहाच्या मतांविषयी चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दात लिहा : [20]

- (1) घटितांच्या जुळवाजुळवीच्या पद्धतींची चर्चा करा.
- (2) संशोधनातील सामान्यीकरणाचे महत्व विशद करा.
- (3) राष्ट्रवादी इतिहासलेखन प्रवाहाच्या योगदानाचे परीक्षण करा.
- (4) इतिहासातील वंचितांच्या इतिहासलेखन प्रवाहाच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार थोडक्यात टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]

- (1) प्रस्तुतीकरण
- (2) संदर्भसूची
- (3) डी.डी. कोसंबी
- (4) आर.एस. शर्मा
- (5) इतिहास पुराण परंपरा
- (6) लोककथा एक साधन.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5405]-202

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Core Paper 5

(Evolution of Ideas and Institution in Medieval India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.
(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Take detailed review of the historiography of Medieval India.
 - (2) Discuss the administrative system of the Sultanate Period.

2. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Write Farabi's thoughts on state.
 - (2) How far did the Bhakti movement bring about social change in medieval India ?

3. Attempt any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (1) Write the types of Zamindari during the Mughal Period.
 - (2) Write the main features of the Mansabdari System.
 - (3) Describe the main features of the judicial system under the Vijayanagar State.
 - (4) State the nature of village administration during Chola.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Theocratic state
- (2) Barani's view on society
- (3) Bhakti philosophy
- (4) Discuss the merits of Din-i-Ilahi
- (5) Varaha
- (6) Autocracy.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांचे गुण समान आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (1) मध्ययुगीन भारताविषयी इतिहासलेखनाची सविस्तर चर्चा करा.
- (2) सुलतानशाही काळातील प्रशासकीय पद्धतीची सविस्तर चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (1) फराबीचे राज्यविषयक विचार लिहा.
- (2) भक्ती चळवळीने मध्ययुगात कितपत सामाजिक बदल घडवून आणला ?

3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दात लिहा : [20]

- (1) मुघलकालीन जमीनदारीचे विविध प्रकार लिहा.
- (2) मनसबदारी पद्धतीची ठळक वैशिष्ट्ये लिहा.
- (3) विजयनगर राज्यातील न्यायव्यवस्थेच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.
- (4) चोलकालीन ग्राम प्रशासनाचे स्वरूप लिहा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]

- (1) धर्मनिष्ठ राज्य
- (2) बरनीचा समाजविषयक दृष्टीकोन
- (3) भक्ती तत्वज्ञान
- (4) दीन-ए-इलाहीच्या गुणांची चर्चा करा
- (5) वराह
- (6) निरंकुश राज्यसत्ता.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-203

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Core Paper VI

(Socio-Economic History of the Marathas)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.
(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Critically examine the accounts of foreign travellers useful for the study of socio-economic history of the Marathas.
 - (2) Define the term 'Baluta' and examine the nature of 'Baluta System' in medieval Maharashtra.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Write a detailed note on the main residents of villages during Maratha Regime.
 - (2) Write a detailed note on Judicial structure in Maratha State.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (1) "Kasaba, Towns and Ports were the chief centres of trade under the Marathas." Discuss.
 - (2) Explain the various types of systems of revenue collection during 18th century.

P.T.O.

- (3) Explain the nature of Textile and Metal Industries during Maratha period.
- (4) Write a note in short on 'Bhakti Movement' during Medieval period.
4. Answer any *four* of the following in **100** words each : [20]
- (1) Types of Land
- (2) Upari
- (3) Watan
- (4) Got Sabha
- (5) Factory Record
- (6) Sabhasad Bakhar.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे **500** शब्दात उत्तर लिहा : [20]
- (1) मराठ्यांच्या सामाजिक व आर्थिक इतिहासाच्या अभ्यासासाठी उपयुक्त असलेल्या परकीय प्रवाशांच्या वृत्तांताचे टिकात्मक परीक्षण करा.
- (2) 'बलुता' या संज्ञेची व्याख्या करा आणि मध्ययुगीन महाराष्ट्रातील बलुता पद्धतीच्या स्वरूपाचे परीक्षण करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नांचे **500** शब्दात उत्तर लिहा : [20]
- (1) मराठाकालीन ग्रामव्यवस्थेतील प्रमुख रहिवाशी यावर सविस्तर टीप लिहा.
- (2) मराठा साम्राज्यातील न्यायव्यवस्थेवर सविस्तर टीप लिहा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दात लिहा : [20]
- (1) मराठा साम्राज्यातील "कसबा, नगरे व बंदरे ही व्यापाराची प्रमुख केंद्रे होती." चर्चा करा.

- (2) 18व्या शतकातील महसूल गोळा करण्याच्या विविध पद्धती स्पष्ट करा.
- (3) मराठेकालीन वस्त्रोद्योग व धातूकाम उद्योगाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (4) मध्ययुगीन काळातील 'भक्ती चळवळींवर' संक्षिप्त टीप लिहा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]

- (1) जमीनाचे प्रकार
- (2) उपरी
- (3) वतन
- (4) गोत सभा
- (5) फॅक्टरी रेकॉर्ड
- (6) सभासद बखर.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5405]-204

M.A. (Part I) (Semester II) EXAMINATION, 2018

HISTORY

(Optional Paper V)

(Marathas in 17th and 18th Century Power Politics)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :- (i) *All questions are compulsory.*
(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Comment on 18th century debate of Marathas Power Politics.
 - (2) Explain the concept 'Maratha Confederacy'. Examine its role in the expansion of Maratha power in various parts of India.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Explain how the office of Peshwa increased in importance.
 - (2) Discuss the political ideology of the Marathas with special reference to Maharashtra Dharma and Swarajya.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (1) Discuss the Maratha expansion in Bundelkhand.
 - (2) Explain the role played by Malharrao Holkar in the 18th century power politics.
 - (3) How did the Maratha expansion of power in Gujrat take place ? Explain.
 - (4) Examine the factors which led to the incorporation of Maratha state into the colonial state.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Position of Chhatrapati in the Maratha state
- (2) Conquest and stay policy
- (3) Significance of North Karnataka
- (4) Raghuji Bhosale
- (5) Saranjamdari system
- (6) Watan

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) 18व्या शतकातील मराठा सत्तेच्या राजकारणावर भाष्य करा.
- (2) 'मराठा मंडळ' ही संकल्पना स्पष्ट करा. भारताच्या विविध भागामधील मराठा सत्तेच्या विस्तारीकरणामधील मराठा मंडळाच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) पेशवे पदाचे महत्व कसे वाढत गेले ते स्पष्ट करा.
- (2) महाराष्ट्र धर्म आणि स्वराज्य यांच्या विशेष संदर्भात मराठ्यांच्या राजकीय विचारसरणीची चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) बुंदेलखंडातील मराठ्यांच्या सत्ता विस्ताराची चर्चा करा.
- (2) 18व्या शतकातील राजकीय सत्तेतील मल्हारराव होळकरांची भूमिका स्पष्ट करा.
- (3) मराठ्यांनी गुजरातमध्ये कशाप्रकारे सत्ताविस्तार केला ते स्पष्ट करा.
- (4) वासाहतिक राज्यामध्ये मराठा राज्य समाविष्ट होण्यामध्ये कारणीभूत ठरलेल्या घटकांचे परीक्षण करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) मराठा राज्यातील छत्रपतींचे स्थान
- (2) जिंका व राहा धोरण
- (3) उत्तर कर्नाटकाचे महत्व
- (4) रघुजी भोसले
- (5) सरंजामदारी पद्धती
- (6) वतन.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-205

M.A. (II Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Optional Paper VI

(Nature of Dalit Movement in Maharashtra)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.
(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Discuss the political and religious ideology of Dr. Babasaheb Ambedkar.
 - (2) Give an account of the Kalaram Mandir Satyagraha and discuss its significance in the Dalit Movement.

2. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Which factors led to Dr. Babasaheb Ambedkar's great conversion to Buddhism.
 - (2) Explain the role of Dr. Babasaheb Ambedkar in the making of the Indian Constitution.

3. Attempt any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (1) Examine the main provisions of the Poona Pact. Discuss its impact on Dalits.

P.T.O.

- (2) State the aims and objectives of the independent labour party.
- (3) How did Dalit Rangbhumi strengthen the Dalit Movement ?
- (4) Explain the views of Dr. B.R. Ambedkar on the Hindu Code Bill.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Pupils Education Society
- (2) Mahad Satyagraha
- (3) Muknayak
- (4) Round Table Conference
- (5) Constitutional Provision to Lower Caste
- (6) Samata.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]
 - (1) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या राजकीय व धार्मिक विचारांची चर्चा करा.
 - (2) काळाराम मंदिर सत्याग्रहाचा वृत्तांत द्या आणि दलित चळवळीतील त्याच्या महत्वाची चर्चा करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]
 - (1) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या बौद्ध धर्म प्रवेशास कोणते घटक कारणीभूत ठरले ?
 - (2) भारताच्या राज्यघटना निर्मितीमधील डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांची भूमिका स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दात लिहा : [20]
- (1) पुणे करारातील मुख्य तरतुदीचे परीक्षण करा. दलितांवर झालेल्या त्यांच्या परिणामाची चर्चा करा.
 - (2) स्वतंत्र मजूर पक्षाची ध्येय व उद्दिष्ट्ये सांगा.
 - (3) दलित रंगभूमीने दलित चळवळ कशी बळकट केली ?
 - (4) हिंदू कोड बिला बाबत डॉ. बी.आर. आंबेडकराचा दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]
- (1) पिपल्स एज्युकेशन सोसायटी
 - (2) महाड सत्याग्रह
 - (3) मूकनायक
 - (4) गोलमेज परिषद
 - (5) मागासजातीसाठी असलेल्या घटनात्मक तरतुदी
 - (6) समता.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-206

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Optional Paper VII

(Economic History of Medieval India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.
(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (i) Explain the significance and types of land grants in Early Medieval Age.
 - (ii) Examine the land revenue system under the Sultanate.

2. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (i) Examine the main features of currency in Medieval South India.
 - (ii) Explain the nature of Inter regional trade under the Medieval Period.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (i) Examine the main features of the Jagirdari System.
 - (ii) Elaborate on the trade routes under the Mughal Period.
 - (iii) State the major cotton textile manufacturing centers in the Mughal Period.
 - (iv) Explain the features of the collection of tax in Medieval India.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (i) Kanungo
- (ii) Banjaras
- (iii) Impact of Europeans on trade
- (iv) Hundi
- (v) Currency system of Muhammad Tughlak
- (vi) Dyeing Industry.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे **500** शब्दात उत्तर लिहा : [20]

- (i) पूर्वमध्ययुगीन भारतातील भूमीदानाचे महत्त्व आणि प्रकार स्पष्ट करा.
- (ii) सुल्तानकाळातील जमीन महसूल व्यवस्थेचे परीक्षण करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे **500** शब्दात उत्तर लिहा : [20]

- (i) मध्ययुगीन दक्षिण भारतातील चलनव्यवस्थेच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांचे परीक्षण करा.
- (ii) मध्ययुगीन काळातील अंतर्गत व्यापाराचे स्वरूप स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दात लिहा : [20]

- (i) जहागीरदारी पद्धतीच्या प्रमुख वैशिष्ट्यांचे परीक्षण करा.
- (ii) मुघलकाळातील व्यापारी मार्गाचा तपशील द्या.
- (iii) मुघलकालीन प्रमुख सुती कापड निर्मिती केंद्र सांगा.
- (iv) मध्ययुगीन भारतातील सारा वसुलीची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]
- (i) कानुंगो
 - (ii) बंजारा
 - (iii) युरोपियनांचा व्यापारावरील प्रभाव
 - (iv) हुंडी
 - (v) मुहंमद तुघलकाची चलन व्यवस्था
 - (vi) रंगकाम उद्योग.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-207

M.A. (Part I) (Semester II) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Optional Paper 8

(History of Science and Technology in India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.
(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Discuss the contribution of the Harappans to technology.
 - (2) Examine the development of Astronomy in Ancient India.

2. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Assess the development of Medical Science in the Ancient Period.
 - (2) Give an account of Agriculture Technology in Medieval India.

3. Attempt any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (1) Explain the meaning of 'Modern Scientific Temper'.
 - (2) Discuss the Science Policy Resolution of 1958.
 - (3) Explain the contribution of Pandit Jawaharlal Nehru to the development of Science.
 - (4) Examine the development of Computer Technology in Modern India.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) The Pancha Siddhantas
- (2) Jantar Mantar
- (3) Unani Medicine System
- (4) Dr. C.V. Raman
- (5) Newtonian Revolution in Science
- (6) Dr. Abdul Kalam.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) हरप्पा संस्कृतीच्या तंत्रज्ञानातील योगदानाची चर्चा करा.
- (2) प्राचीन भारतातील गणितामधील विकासाचे परीक्षण करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) प्राचीन काळातील वैद्यकशास्त्राच्या प्रगतीचा आढावा घ्या.
- (2) मध्ययुगीन भारतातील कृषीतंत्र ज्ञानाविषयी माहिती द्या.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) 'आधुनिक वैज्ञानिक दृष्टिकोन' याचा अर्थ स्पष्ट करा.
- (2) इ.स. 1958 च्या विज्ञान धोरण ठरावाची चर्चा करा.
- (3) पंडित जवाहरलाल नेहरू यांनी विज्ञानाच्या प्रगतीसाठी केलेल्या योगदानाचे वर्णन करा.
- (4) आधुनिक भारतातील संगणक तंत्रज्ञानाच्या प्रगतीचे परीक्षण करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) पंच सिद्धांत
- (2) जंतर मंतर
- (3) युनानी वैद्यक पद्धती
- (4) डॉ. सी. व्ही. रमन
- (5) विज्ञानातील न्यूटनची क्रांती
- (6) डॉ. अब्दुल कलाम.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-301

M.A. (Part II) (III Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Core Paper-7

(Ancient and Medieval Civilization of the World)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :- (i) *All* questions are compulsory.
(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Examine the socio-religious life of Indus Valley Civilization.
 - (2) Explain the socio-economic life in Classical Roman Civilization.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Assess the contribution of the Medieval West in Arts and Science.
 - (2) Explain the nature and economy in the Medieval West.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (1) Discuss the achievement of Ancient Mesopotamias in agriculture and irrigation.
 - (2) Assess the role played in Classical Greece in the development of science.
 - (3) Discuss the salient features of the Dark-Age.
 - (4) Review the development of the Nation-States in Medieval West.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Medical Science in Ancient Egypt
- (2) Gothic Architecture
- (3) Code of Hummurabi
- (4) Medieval Western Literature
- (5) Feudalism
- (6) Counter Reformation.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (1) सिंधु संस्कृतीच्या सामाजिक-धार्मिक जीवनाचे परिक्षण करा.
- (2) अभिजात रोमन संस्कृतीतील सामाजिक-आर्थिक जीवन स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (1) मध्ययुगीन पाश्चात्यांचे कला व विज्ञान क्षेत्रातील योगदानचे मूल्यमापन करा.
- (2) मध्ययुगीन पाश्चात्य अर्थव्यवस्थेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दात लिहा : [20]

- (1) शेती व जलसिंचनातील प्राचीन मेसोपोटियम संस्कृतीच्या कामगिरीची चर्चा करा.
- (2) विज्ञानाच्या विकासात अभिजात ग्रीस संस्कृतीने बजावलेल्या भूमिकेले मूल्यमापन करा.
- (3) अंधार युगाच्या ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- (4) मध्ययुगीन पाश्चात्य जगातील राष्ट्र-राज्यांच्या विकासाचा आढावा घ्या.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार थोडक्यात टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]

- (1) प्राचीन इजिप्तमधील वैद्यकशास्त्र
- (2) गॉथिक स्थापत्य शैली
- (3) हम्बुराबीची कायदे संहिता
- (4) मध्ययूगीन पाश्चात्य वाङ्मय
- (5) सरंजामशाही
- (6) प्रतिधर्मसुधारणा.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-302

M.A. (Part II) (III Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Core Paper 8

(Indian History : Challenges and Perspectives)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.
(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Explain the salient features of socialist state.
 - (2) Examine the process of Urbanization in Ancient India.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) What is Feudalism ? Explain the nature of Indian Feudalism.
 - (2) Evaluate the contribution of Orientalist Scholars to Indian Historiography.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (1) Explain the Saptang Theory of Kautilya.
 - (2) Discuss the salient features of urbanisation during Medieval India.
 - (3) Examine the growth of Indian Capitalism.
 - (4) Discuss the critique of orientalism.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Theoretic State
- (2) Social impact of Urbanism
- (3) Economic Feudalism
- (4) Nature of Capitalism
- (5) Welfare State
- (6) James Princep.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (1) समाजवादी राज्याची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- (2) प्राचीन भारतातील नागरीकरणाच्या प्रक्रियेचे परीक्षण करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (1) सरंजामशाही म्हणजे काय ? भारतीय सरंजामशाहीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (2) भारतीय इतिहासलेखनातील पौरवात्यवादी विद्वानांच्या योगदानांचे मूल्यमापन करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दात लिहा : [20]

- (1) कौटिल्यांचा सप्तांग सिद्धान्त स्पष्ट करा.
- (2) मध्ययुगीन भारतातील नागरीकरणाच्या ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- (3) भारतीय भांडवलशाहीच्या विकासाचे परीक्षण करा.
- (4) पौरवात्यवादावरील टिकेची चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]

- (1) ईश्वरसत्ताक राज्य
- (2) नागरीकरणाचा सामाजिक प्रभाव
- (3) आर्थिक सरंजामशाही
- (4) भांडवलशाहीचे स्वरूप
- (5) कल्याणकारी राज्य
- (6) जेम्स प्रिन्सेप.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-303

M.A. (Part II) (Semester III) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Core Paper No. 9

[Economic History of Modern India]

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.
(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Examine the colonial interests of the British Govt. in India with reference to Financial Imperialism Phase.
 - (2) Discuss the salient features, merits and demerits of Ryotwari system.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Evaluate the commercialization of Agriculture with reference to colonial interests of the British Govt. in India.
 - (2) Discuss the development of Textile Industry in Modern India.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words : [20]
 - (1) Explain the effects of De-industrialisation.
 - (2) Examine the development of Indian Railways with reference to Colonial interests of the British Govt. in India.
 - (3) Discuss the Internal Trade in India during the Colonial rule.
 - (4) Review the development of Fiscal system in Colonial India.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Mercantilist Phase
- (2) Mahalwari System
- (3) Shipping Industry
- (4) Mining Industry
- (5) Foreign Trade
- (6) Banking.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]
 - (1) वित्तीय साम्राज्यवादी अवस्थेच्या संदर्भात ब्रिटिश शासनाच्या वासाहतिक हितसंबंधाचे परीक्षण करा.
 - (2) रयतवारी पद्धतीची ठळक वैशिष्ट्ये आणि तिच्या गुण दोषांची चर्चा करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]
 - (1) ब्रिटिश शासनाच्या वासाहतिक हितसंबंधांच्या संदर्भात शेतीच्या व्यापारीकरणाचे मुल्यमापन करा.
 - (2) आधुनिक भारतातील कापड उद्योगाच्या विकासाची चर्चा करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दात लिहा : [20]
 - (1) अनुद्योगिककरणाचे परिणाम स्पष्ट करा.
 - (2) ब्रिटिश शासनाच्या वासाहतिक हितसंबंधांच्या संदर्भात भारतीय रेल्वेच्या विकासाचे परीक्षण करा.
 - (3) वासाहतिक काळातील अंतर्गत व्यापाराची चर्चा करा.
 - (4) वासाहतिक काळातील वित्तीय व्यवस्थेच्या विकासाचे परीक्षण करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टीपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]

- (1) व्यापारवादी अवस्था
- (2) महालवारी पद्धती
- (3) जहाजबांधणी उद्योग
- (4) खाण उद्योग
- (5) परकीय व्यापार
- (6) बँकिंग.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5405]-304

M.A. (Part II) (III Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Optional Paper-15

(Maharashtra in the 19th Century : Structural Change)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*
(ii) *All questions carry equal marks.*

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Review the history of Medieval Maharashtra with special reference to Nizamshahi and Adilshahi.
 - (2) Examine the impact of Liberalism and Utilitarianism on the Judicial system under the governorship of Elphinstone.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Discuss the rise and growth of Non-Brahmin consciousness with special reference to caste system.
 - (2) Review the rise and growth of socio-economic and cultural nationalism in Maharashtra.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (1) Explain the historical significance of Chhatrapati Shivaji's Swarajya.
 - (2) Discuss the philosophy of Humanism.
 - (3) Explain the nature of Political Nationalism in Maharashtra.
 - (4) Evaluate the achievements of Pune Sarvajanik Sabha in the rise and growth of political awareness in Maharashtra.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Development of Marathi Language
- (2) Maratha Expansion in 18th Century
- (3) Constitutionalism
- (4) Liberalism
- (5) Social Stratification in Maharashtra
- (6) Bombay Association.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]
 - (1) निझामशाही व आदिलशाहीच्या विशेष संदर्भात मध्ययुगीन महाराष्ट्राच्या इतिहासाचा आढावा घ्या.
 - (2) एलफिन्स्टनच्या गव्हर्नरपदाच्या काळातील न्यायिक व्यवस्थेवरील उदारमतवाद आणि उपयुक्ततावादाच्या प्रभावाचे परीक्षण करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]
 - (1) जातिव्यवस्थेच्या विशेष संदर्भात ब्राह्मणेतर जाणिवेच्या उदय आणि विकासाची चर्चा करा.
 - (2) महाराष्ट्रातील सामाजिक, आर्थिक आणि सांस्कृतिक राष्ट्रवादाच्या उदय आणि विकासाचा आढावा घ्या.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दात लिहा : [20]
 - (1) छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या स्वराज्याचे ऐतिहासिक महत्व सांगा.
 - (2) मानवतावादी तत्वज्ञानाची चर्चा करा.
 - (3) महाराष्ट्रातील राजकीय राष्ट्रवादाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 - (4) महाराष्ट्रातील राजकीय जागृतीच्या उदय आणि विकासातील पुणे सार्वजनिक सभेच्या कामगिरीचे मूल्यमापन करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]

- (1) मराठी भाषेचा विकास
- (2) 18व्या शतकातील मराठ्यांचा साम्राज्यविस्तार
- (3) घटनावाद
- (4) उदारमतवाद
- (5) महाराष्ट्रातील सामाजिक स्तरीकरण
- (6) बॉम्बे असोशिएशन.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-305

M.A. (Part II) (Semester II) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Optional Paper 16

British Administrative Policy in India (1765-1892)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.
(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Evaluate the provisions of the Charter Act, 1813.
 - (2) Examine the development of Executive under the British East India Company.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Evaluate the policy of the commercialization of Agriculture with its consequences.
 - (2) Examine the impact of Educational Policy of the British Government on socio-religious reformism.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (1) Examine the recommendations of Campbell Commission.
 - (2) Review the British Policy towards the Indian Press.
 - (3) Examine the emergence of Bureaucracy in British India.
 - (4) Explain the significance of the Government of India Act, 1861.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Utilitarianism
- (2) Regulating Act
- (3) Indian Railway
- (4) Lord Litton and Indian Press
- (5) Government of India Act, 1858
- (6) Indian Council Act, 1892.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (1) 1813च्या सनदी कायद्याच्या तरतुदींचे मूल्यमापन करा.
- (2) ब्रिटिश ईस्ट इंडिया कंपनीच्या काळातील कार्यकारी संस्थेच्या विकासाचे परीक्षण करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (1) शेतीच्या व्यापारीकरणाच्या धोरणाचे त्याच्या परिणामासह मूल्यमापन करा.
- (2) शिक्षणाच्या सामाजिक-धार्मिक सुधारणावादा वरील प्रभावाचे परीक्षण करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दात लिहा : [20]

- (1) कॅम्पबेल आयोगाच्या तरतुदींचे परीक्षण करा.
- (2) ब्रिटिशांच्या भारतीय वृत्तपत्रविषयक धोरणाचा आढावा घ्या.
- (3) ब्रिटिशकालीन भारतातील नोकरशाहीच्या उदयाचे परीक्षण करा.
- (4) 1861च्या भारतविषयक कायद्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]

- (1) उपयुक्ततावाद
- (2) रेग्युलेटिंग ॲक्ट
- (3) भारतीय रेल्वे
- (4) लॉर्ड लिटन व भारतीय वृत्तपत्र
- (5) 1858 चा भारत सरकार कायदा
- (6) 1892 चा भारतीय कायदेमंडळविषयक कायदा.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5405]-306

M.A. (Part II) (Semester III) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Optional Paper-17

(Gender and Indian History)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.
(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Review the feminist Historiography in India.
 - (2) Explain the philosophical foundations of post-modern approaches towards feminism.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Examine the impact of economic factors on the position of women.
 - (2) Discuss the position of women in Hindu religion.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (1) Assess the contribution of Jerda Lerner to the feminism.
 - (2) Explain the radical approaches to the feminism.
 - (3) Examine the impact of caste on the position of Indian women.
 - (4) Discuss the position of women in Buddhist Philosophy.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Rise of Feminism
- (2) Uma Chakravarti
- (3) Hindu Code Bill
- (4) Position of Women in Community
- (5) Explain the concept 'Dampati'.
- (6) Position of Muslim Women.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]
 - (1) भारतातील स्त्रीवादी इतिहासलेखन शास्त्राचा आढावा घ्या.
 - (2) उत्तर-आधुनिक दृष्टिकोणातून स्त्रीवादी विचारप्रवाहाची तात्विक बैठक स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]
 - (1) स्त्रीयांच्या स्थितीवरील आर्थिक घटकांच्या प्रभावाचे परीक्षण करा.
 - (2) भारतीय धर्मातील स्त्रीयांच्या स्थानाची चर्चा करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दात लिहा : [20]
 - (1) स्त्रीवादातील जेडा लेनेर यांच्या योगदानाचा आढावा घ्या.
 - (2) स्त्रीवादाच्या संदर्भातील जहाल दृष्टिकोण स्पष्ट करा.
 - (3) भारतीय स्त्रीयांच्या स्थानावर जात या घटकाच्या प्रभावाचे परीक्षण करा.
 - (4) बौद्ध तत्वज्ञानातील स्त्रीयांच्या स्थितीची चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]

- (1) स्त्रीवादाचा उदय
- (2) उमा चक्रवर्ती
- (3) हिंदू कोड बिल
- (4) समाजातील स्त्रीयांचे स्थान
- (5) दम्पती हि संकल्पना स्पष्ट करा
- (6) मुस्लिम स्त्रीयांचे स्थान.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-307

M.A. (Part II) (III Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Optional Paper : 18

(East Asia : China, 1900-2000)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.
(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Discuss the political thoughts of Dr. Sun-Yat-Sen.
 - (2) Explain the importance of 'Taiping rebellion' in Chinese History.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Review the Cultural Revolution in China.
 - (2) Discuss the causes of the Communist Revolution of 1949 in China.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (1) Explain the Chinese Foreign Policy about USA.
 - (2) Explain the Agricultural reforms in Communist China.
 - (3) Examine the Industrial growth in China.
 - (4) Explain the importance of Tiananmen Incident.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Tung-Meng-Hui
- (2) Long March
- (3) Let Hundred Flowers Bloom
- (4) Principle of Panchsheel
- (5) Great Leap Forward
- (6) Modernization of Military in China.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]
 - (1) डॉ. सन-येत-सेन यांच्या राजकीय विचारांची चर्चा करा.
 - (2) चीनच्या इतिहासातील 'तायपिंग क्रांतीचे' महत्व स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]
 - (1) चीन मधील सांस्कृतिक क्रांतीचा आढावा घ्या.
 - (2) चीन मधील इ.स. 1949 च्या साम्यवादी क्रांतीच्या कारणांची चर्चा करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दात लिहा : [20]
 - (1) अमेरिके संबंधीचे चीनचे परराष्ट्रधोरण स्पष्ट करा.
 - (2) साम्यवादी चीन मधील शेतीविषयक सुधारणा स्पष्ट करा.
 - (3) चीन मधील औद्योगिक विकासाचे परीक्षण करा.
 - (4) तिझमेन प्रसंगाचे महत्व स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]

- (1) तुंग-मिंग-हुई
- (2) दिर्घ कूच
- (3) वैचारिक उद्यानातील शेकडो फुल उमलोत
- (4) पंचशील तत्वे
- (5) भविष्याकडे मोठी झेप
- (6) चीनच्या लष्कराचे आधुनिकीकरण.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5405]-401

M.A. (Part-II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Core Paper 10

[History of Modern India (1857-1971)]

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (i) Examine the nature and scope of the Indian Renaissance.
 - (ii) Discuss the safety valve theory as its myth or reality.
2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (i) Evaluate the philosophy of Moderates with their achievements.
 - (ii) Discuss the salient features of the Indian Constitution.
3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (i) Explain the meaning of the Indian Nationalism.
 - (ii) Review the predecessors of Indian National Congress.

P.T.O.

(iii) Discuss the agenda of Civil Disobedience Movement.

(iv) Examine the nature of Mixed Economy.

4. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [20]

(i) Nature of India's Modernity

(ii) Economic Nationalism

(iii) H.S.R.A.

(iv) Socialist nature of Indian Economy.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

(i) भारतातील पुनरुज्जीवनाच्या चळवळीचे स्वरूप आणि व्याप्ती यांचे परीक्षण करा.

(ii) सुरक्षा झडप सिद्धांत हे गुढ की वास्तव याची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

(i) मवाळवाद्यांच्या तत्वज्ञानाचे त्यांच्या कामगिरीसह मूल्यमापन करा.

(ii) भारतीय संविधानाच्या ठळक वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दांत लिहा : [20]

(i) भारतीय राष्ट्रवादाचा अर्थ स्पष्ट करा.

- (ii) भारतीय राष्ट्रीय सभेच्या स्थापनेपूर्वीच्या राजकीय संघटनांचा आढावा घ्या.
- (iii) सविनय कायदेभंग चळवळीच्या कार्यक्रमाची चर्चा करा.
- (iv) मिश्र अर्थव्यवस्थेच्या स्वरूपाचे परीक्षण करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (i) भारतातील आधुनिकतेचे स्वरूप
- (ii) आर्थिक राष्ट्रवाद
- (iii) हिंदुस्थान सोशलिस्ट रिपब्लिकन आर्मी
- (iv) भारताच्या मिश्र अर्थव्यवस्थेचे समाजवादी स्वरूप.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-402

M.A. (Part-II) (IV Sem.) EXAMINATION, 2018

HISTORY

(Core Paper-II)

(Intellectual History of Modern West)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

- N.B. :—** (i) *All* questions are compulsory.
(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Evaluate the contribution of Renaissance.
 - (2) Examine the impact of Enlightenment.

2. Attempt any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Discuss nature and impact of Scientific Progress.
 - (2) Review the rise and growth of Humanism.

3. Attempt any *two* of the following questions in **250** words each. [20]
 - (1) Discuss the nature and contribution of Reformation.
 - (2) Explain the nature of copernican Revolution.
 - (3) Examine the rise and growth of Liberalism.
 - (4) Discuss the rise and growth of Capitalism.

P.T.O.

4. Write notes on any *four* of the following in **100** words : [20]

- (1) Meaning of Enlightenment.
- (2) Scientific Progress
- (3) Individualism
- (4) Democracy
- (5) Imperialism
- (6) Post-modernism.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (1) पुनरुज्जीवन चळवळीच्या योगदानाचे मूल्यमापन करा.
- (2) प्रबोधनाच्या प्रभावाचे परीक्षण करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (1) वैज्ञानिक प्रगतीचे स्वरूप आणि प्रभाव यांची चर्चा करा.
- (2) मानवतावादाचा उदय आणि विकासाचा आढावा घ्या.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांचे उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दात लिहा : [20]

- (1) सुधारणावादी चळवळीचे स्वरूप आणि योगदान यांची चर्चा करा.
- (2) कोपर्निकसच्या क्रांतीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (3) उदारमतवादाचा उदय आणि विकासाचे परीक्षण करा.
- (4) भांडवलशाहीचा उदय आणि विकासाची चर्चा करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे 100 शब्दात लिहा : [20]

- (1) प्रबोधनाचा अर्थ
- (2) वैज्ञानिक क्रांती
- (3) व्यक्तीवाद
- (4) लोकशाही
- (5) साम्राज्यवाद
- (6) उत्तर-आधुनिकतावाद.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-403

M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Core Paper-12

World After World War-II (1945-2000)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.
(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Critically examine the nature of the 'Cold War' with special reference to Cuban crisis.
 - (2) Evaluate the contribution of Non-Aligned Movement after World War II.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (1) Critically examine the nature of Palestine issue and its impact on West Asia.
 - (2) Discuss the causes and consequences of the Vietnam War.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
 - (1) Examine the Arab-Israel conflicts upto 1991.
 - (2) Discuss the causes and consequences of the Suez Crisis.
 - (3) Review the development of communism in Indo-China.
 - (4) Evaluate the disintegration of USSR.

P.T.O.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (1) Berlin Crisis
- (2) Korean War
- (3) NATO
- (4) Warsaw Pact
- (5) Bandung Conference
- (6) Mikhail Gorbachev.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) क्युबा संघर्षाच्या विशेष संदर्भात शितयुद्धाच्या स्वरूपाचे चिकित्सक परीक्षण करा.
- (2) दुसऱ्या महायुद्धानंतर अलिप्ततावादी चळवळीच्या योगदानाचे मूल्यमापन करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) पॅलेस्टाईन समस्येच्या स्वरूपाचे टिकात्मक परीक्षण करा आणि पश्चिम आशियावरील याचा प्रभाव स्पष्ट करा.
- (2) व्हिएतनाम युद्धाची कारणे आणि परिणामांची चर्चा करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नाची उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दांत लिहा : [20]

- (1) इ.स. 1991 पर्यंतच्या अरब-इस्राईल संघर्षाचे परीक्षण करा.
- (2) सुवेझ संघर्षाची कारणे आणि परिणाम यांची चर्चा करा.
- (3) इंडोचायनामधील साम्यवादाच्या वाटचालीचा आढावा घ्या.
- (4) सोव्हिएत रशियाच्या विघटनाचे मूल्यमापन करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (1) बर्लिन संघर्ष
- (2) कोरियन युद्ध
- (3) नाटो (NATO)
- (4) वॉर्सा करार
- (5) बांडूंग परिषद
- (6) मिखाईल गोर्बाचेव्ह.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	
-------------	--

[5405]-404

M.A. (Part-II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Optional Paper 19

(Nature of Transformation in 19th Century Maharashtra)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Discuss the development of reform movements with reference to caste problems.

(ii) Evaluate the contribution of Satyashodhak Samaj.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Examine the economic transformation in the 19th century Maharashtra with reference to commercialization of Agriculture.

(ii) Evaluate the contribution of English Education to the transformation of Maharashtra in the 19th century.

P.T.O.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
- (i) Explain the importance of reform movement in 19th century Maharashtra with reference to gender equality.
 - (ii) Discuss the principles of Prarthana Samaj.
 - (iii) Review the economic transformation in the 19th century with reference to Industrial growth.
 - (iv) Explain the Renaissance in Maharashtra.
4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]
- (i) Mahatma Phule
 - (ii) Dadoba Pandurang Tarkhadkar
 - (iii) Trade and Commerce
 - (iv) Yamuna Paryatan
 - (v) Brahmanache Kasab
 - (vi) Counter-culture Movement.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

(i) जातीय प्रश्नांच्या संदर्भात सुधारणा चळवळीच्या विकासाची चर्चा करा.

(ii) सत्यशोधक समाजाच्या योगदानाचे मूल्यमापन करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : [20]
- (i) शेतीच्या व्यापारीकरणाच्या संदर्भात 19व्या शतकातील महाराष्ट्रातील आर्थिक स्थित्यंतराचे परीक्षण करा.
- (ii) 19व्या शतकातील महाराष्ट्राच्या स्थित्यंतरातील इंग्रजी शिक्षणाच्या योगदानाचे मूल्यमापन करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दात लिहा : [20]
- (i) लिंगभाव समानतेच्या संदर्भात 19व्या शतकातील महाराष्ट्राच्या सुधारणा चळवळीचे महत्व स्पष्ट करा.
- (ii) प्रार्थना समाजाच्या तत्वांची चर्चा करा.
- (iii) औद्योगिक विकासाच्या संदर्भात 19व्या शतकातील महाराष्ट्राच्या स्थित्यंतराच्या आढावा घ्या.
- (iv) महाराष्ट्रातील प्रबोधन चळवळ स्पष्ट करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]
- (i) महात्मा फुले
- (ii) दादोबा पांडुरंग तर्खाडकर
- (iii) व्यापार व वाणिज्य
- (iv) यमुना पर्यटन
- (v) ब्राह्मणाचे कसब
- (vi) प्रतिसंस्कृती चळवळ.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-405

M.A. (Part-II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Optional Paper 20

(Socio-Religious Reform Movements in South India)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (i) Examine the impact of socio-religious reform movement in 19th century India on the South India.
 - (ii) Discuss the Veeresalingam Pantalu's movement in Andhra Pradesh.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]
 - (i) Review the impact of Social Legislation in Mysore.
 - (ii) Evaluate the contribution of Annadurai to the Non-Brahmin Movement in South India.

P.T.O.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]
- (i) Examine the Alluri Sitaramarajulu's Movement in Andhra Pradesh.
 - (ii) Explain the nature of Social Legislation in Mysore.
 - (iii) Discuss the philosophy of Sri Narayan Movement in Kerala.
 - (iv) Evaluate the contribution of E.V. Ramaswami Naicker to Non-Brahmin Movement in Tamil Nadu.
4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]
- (i) Nature of social reform movement in South India
 - (ii) Objective of Alluri Sitaramrajulu's movement
 - (iii) Ezhawa Sabha
 - (iv) South Indian Liberal Federation
 - (v) Concept of Periyar
 - (vi) Principles of Justice Party.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

(i) 19व्या शतकातील भारतातील सामाजिक-धार्मिक सुधारणा चळवळीचा दक्षिण भारतावरील प्रभावाचे परीक्षण करा.

(ii) आंध्र प्रदेशातील वीरेसलिंगम् पंतलू यांच्या चळवळीची चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : [20]
- (i) म्हैसूर मधील सामाजिक विधीनियमांच्या प्रभावाचा आढावा घ्या.
- (ii) दक्षिण भारतातील ब्राह्मणेतर चळवळीतील अण्णादुराई यांच्या योगदानाचे मूल्यमापन करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दात लिहा : [20]
- (i) आंध्रप्रदेशातील अलुरी सीतारामराजुला चळवळीचे परीक्षण करा.
- (ii) म्हैसूर मधील सामाजिक विधीनियमांचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (iii) केरळ मधील श्री नारायण चळवळीच्या तत्वज्ञानाची चर्चा करा.
- (iv) तामिळनाडु मधील ब्राह्मणेतर चळवळीतील इ.व्ही. रामास्वामी नायकर यांच्या योगदानाचे मूल्यमापन करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]
- (i) दक्षिण भारतातील सामाजिक सुधारणा चळवळीचे स्वरूप
- (ii) अलुरी सीतारामराजुला यांच्या चळवळीची उद्दिष्टे
- (iii) इडवा सभा
- (iv) साऊथ इंडियन लिबरल फेडरेशन
- (v) 'पेरियार' ही संकल्पना
- (vi) जस्टिस पार्टीची तत्वे.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5405]-406

M.A. (Part-II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Optional Paper 21

(Urban History)

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Explain the nature and development of Urbanisation during ancient India.

(ii) Review the process of Urbanisation in South India.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Review the debates of Urbanisation in India.

(ii) Discuss the Urban Revolution in detail.

P.T.O.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words : [20]

- (i) Review the rise and growth of Town.
- (ii) Explain the nature of linkage between Town and hinterland.
- (iii) Discuss the process of Urbanisation in Colonial Period.
- (iv) Explain the salient features of Administrative Towns.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (i) Urban Society
- (ii) Second Urbanisation
- (iii) Urban Decay
- (iv) Ports
- (v) Cantonments
- (vi) Industrial Towns.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (i) प्राचीन भारतातील नागरीकरणाचे स्वरूप आणि विकास स्पष्ट करा.
- (ii) दक्षिण भारतातील नागरीकरणाच्या प्रक्रीयेचा आढावा घ्या.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]
- (i) भारतातील नागरीकरणाच्या विवादांचा आढावा घ्या.
- (ii) नागरी क्रांतीची सविस्तर चर्चा करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **दोन** प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी **250** शब्दात लिहा : [20]
- (i) नगरांच्या उदय आणि विकासाचा आढावा घ्या.
- (ii) नगरे आणि किनारी प्रदेश या दोहोंमधील दुव्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- (iii) वसाहतिक काळातील नागरीकरणाच्या प्रक्रीयेची चर्चा करा.
- (iv) प्रशासकीय नगरांची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही **चार** टिपांची उत्तरे प्रत्येकी **100** शब्दात लिहा : [20]
- (i) नागरी समाज
- (ii) दुसरे नागरीकरण
- (iii) शहरांचा नाश
- (iv) बंदरे
- (v) लष्करी छावणी
- (vi) औद्योगिक नगरे.

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5405]-407

M.A. (Part-II) (Fourth Semester) EXAMINATION, 2018

HISTORY

Optional Paper 22

[East Asia : Japan (1853-2000)]

(2008 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 80

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) *All* questions carry equal marks.

1. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Discuss Meiji Restoration in detaile.

(ii) Examine the causes of Sino-Japanese War 1894-95.

2. Answer any *one* of the following questions in **500** words : [20]

(i) Explain the term constitutionalism and examine its decline in Japan.

(ii) Evaluate the contribution of Genral Mac Arthur to the reorganisation and reconstruction of Japan.

P.T.O.

3. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [20]

- (i) Discuss about the Anglo-Japanese alliance of 1902.
- (ii) Examine causes and consequences of Russia-Japan War.
- (iii) Explain contribution of General Tojo to the militarization of Japan.
- (iv) Examine the Japanese Foreign Policy after 1952.

4. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [20]

- (i) Feudalism
- (ii) Modern Education
- (iii) Washington Conference
- (iv) Pearl Harbour
- (v) Zaibatsu
- (vi) Constitution of Japan 1947.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **500** शब्दात लिहा : [20]

- (i) मेईजी पुनर्स्थापनेची सखोल चर्चा करा.
- (ii) इ.स. 1894-95 च्या सीनो-जपान युद्धाच्या कारणांचे परीक्षण करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा : [20]
- (i) घटनावाद ही संकल्पना स्पष्ट करा आणि जपान मधील तिच्या व्हासाचे परीक्षण करा.
- (ii) जपानच्या पुनर्संघटन आणि पुनर्बिंधणीच्या संदर्भात जनरल मॅक ऑर्थरच्या योगदानाचे मूल्यमापन करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दात लिहा : [20]
- (i) इ.स. 1902 मधील इंग्लड-जपान मैत्री करारा संबंधी चर्चा करा.
- (ii) रशिया-जपान युद्धाच्या कारणे आणि परिणामांचे परीक्षण करा.
- (iii) जपानच्या लष्करीकरणामध्ये जनरल टोजो यांचे योगदान स्पष्ट करा.
- (iv) इ.स. 1952 नंतरच्या जपानच्या परराष्ट्रीय धोरणाचे परीक्षण करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [20]
- (i) सरंजामशाही
- (ii) आधुनिक शिक्षण
- (iii) वॉशिंग्टन परीषद्
- (iv) पर्ल हार्बर
- (v) झैबेत्सु
- (vi) जपानची घटना 1947.